

tig, men jeg tror ikke, man gaar den for nær, naar man siger, at den er noget ensidig. Hvis ærede Medlemmer i denne Opfattelse af Finansministerens Udtalelse skulde høre et Signal til Kamp mellem By og Land, vil jeg lige straks sige, at intet ligger min Tanke fjernere. Jeg ved meget godt, at der er en Misstemning mellem By og Land, som af og til kommer til Orde. Den er ogsaa kommen til Orde her under Adressedebatten. Jeg ved ogsaa godt, at den muligvis har Rødder i en fjern Fortid, men jeg tror, at disse Rødder ere i væsentlig Grad udtørrede. Denne Misstemning lives imidlertid af og til op ved noget, der ligger paa Overfladen, ved noget, som kommer frem i Aviser, noget, jeg ikke tager i Betænkning, at benævne som „Københavneri“. Mere i Dybden gaar dette ikke, end at det er et ganske uberegtiget Aandshovmod, der som Regel ingenlunde hviler paa en saadan aandelig Udvikling, som man skulde tro efter hele den i høj Grad forlorne Overlegenhed, med hvilken det bæres til Skue.

Men naar man hører denne Misstemning komme frem, vil man naturligvis spørge sig selv: Er der, kan der være nogen dybere Grund til en saadan Misstemning? Kunde man tænke sig, at denne Misstemning virkelig nogen Sinde slog ud i et Modsætningsforhold, som vilde være højst uheldigt for vor almindelige og vor politiske Udvikling? Retter jeg dette Spørgsmaal til mig selv, maa jeg svare, at jeg kan ikke finde saadant dybere Modsætningsforhold mellem Interesserne paa Landet og i Byen. Lad os allerførst se paa den økonomiske Side af Sagen. Det er jo noget af det, som virker mest. Skulde Modsætningsforholdet være der, maatte den ens Død være den andens Brød, men det er saa langt fra Tilfældet, at vi tværtimod alle vide, at Byerne i en væsentlig Grad ere voksede op paa Landbruget. Vi vide alle, at Landbruget trives ganske særlig godt omkring store Byer. Her er altsaa det allerbedste Vekselforhold i økonomisk Henseende mellem Land og By. I social Henseende kunde man tænke sig, at der var et Modsætningsforhold til Stede. Det beror igen paa den Modsætning, der virkelig er mellem Land og By, en Modsætning, som er rent teknisk. Der er et fælles Træk ved alle Byerhvervene, og dette Fællesmærke for samtlige Byerherv er deres Evne til Udvidelse. For Landbruget derimod gælder det, at jo mere intensivt det bliver, des mere faar det Tendens til Udstykning. Herpaa kunde jo bero et so-

cialt Modsætningsforhold, men det Standpunkt, fra hvilket jeg i det hele betragter Samfundet og Udviklingen, gør, at jeg saa langt fra ser her et Modsætningsforhold, at jeg tværtimod i denne Udstykning — deri, at der skabes mange smaa Hjem, hvor man har Foden under eget Bord — ser en af de stærkeste Garantier for en demokratisk Udvikling af Samfundet, som nærmer By og Land til hinanden. Her er altsaa ikke Tale om noget Modsætningsforhold mellem By og Land, der har nogen dybere Grund, og lad mig, der er Byrepræsentant og i det væsentlige Bymenneske, lige saa godt sige det straks: Jeg tror overhovedet ikke, man laver Politik i Danmark uden Landbruget.

Disse Bemærkninger formindske imidlertid ikke Ensidigheden i den af mig fremdragne Udtalelse af den højtærede Finansminister. Det ensidige beror paa, at han kun har set paa de positive Tal, paa Fremgangen i det Antal Mennesker, som tidligere blev anvendt i Landbruget, og som nu anvendes, men derimod ikke har sammenholdt dette Antal hverken med Antallet af dem, som anvendes i Byerhvervene, eller med Befolkningsoverskuddet i det hele. Fra 1834 til 1901 er der i Landbruget optaget 311,000 Mennesker, saa at der nu er 311,000 flere end i 1834. Men i det samme Tidsrum er der gaaet langt flere ind i Byerhvervene, nemlig 686,000. Jeg sammenfatter her under Landbruget saavel det egentlige Landbrug som Mejeri, Skovbrug og Havebrug. Og naar jeg taler om Byerhvervene, taler jeg om Haandværk, Industri, Handel og Omsætning. Ser man Sagen i Forhold til Befolkningstallet, kan det fremhæves, at i 1834 udgjorde Arbejderne i Landbruget 57,5 pCt. imod 41,4 i 1901. Paa den anden Side udgjorde Arbejderne i Byerne 25,5 pCt. mod 43,2 pCt. i 1901, altsaa er der i det ene Tilfælde en Nedgang af 16 pCt. og i det andet Tilfælde en Opgang af 15 pCt. i denne Periode paa 67 Aar.

Nu vide vi, hvilken Udvikling Landbruget har haft i denne Tid, og Landboerne ville naturligvis sige til mig: Men Pengene, min Ven, hvem er det, der skaffer dem? Det er ganske rigtigt, det er for en stor Del Landbruget, men jeg taler ikke her om Pengene, jeg taler om Menneskene, jeg taler om det, der er det væsentligste, nemlig om Menneskenes Anbringelse, og jeg gør opmærksom paa, at den Bevægelse, jeg her har peget paa, ingenlunde er en Bevægelse, som er særlig for vort Land, men hvor vi se os rundt i de